



„To je moje dítě“ aneb dítě mezi biologickou a pečující rodinou

XIII. ROČNÍK KONFERENCE DEJME DĚTEM RODINU

Vyhodnocení konference

Dne 27. 11. 2025, poslední listopadový čtvrtek, se již tradičně konala v prostorách Obchodní akademie a Vyšší odborné školy sociálně právní v Ostravě konference pořádaná v rámci kampaně na podporu náhradní rodinné péče na území Moravskoslezského kraje „Dejme dětem rodinu“. Hlavním organizátorem konference bylo jako v minulých letech Centrum psychologické pomoci, příspěvková organizace Moravskoslezského kraje, za jehož finanční podpory se konference uskutečnila. Letošní 13. ročník konference nesl podtitul **„To je moje dítě“ aneb dítě mezi biologickou a pečující rodinou**.

Záměrem letošní konference bylo, stejně jako v minulých letech, otevírat aktuální témata v oblasti náhradní rodinné péče a podporovat a propojovat odbornou i laickou veřejnost. Tématem letošního ročníku byly děti pohybující se mezi biologickou rodinou a pečujícími osobami. Děti vyrůstající v pěstounské péči nebo zařízeních ústavní výchovy, které se setkávají se svými biologickými rodiči či jinými osobami dítěti blízkými. Stejně tak děti umístěné v pěstounské péči na přechodnou dobu vracující se zpět do péče rodičů nebo odcházející do péče náhradních rodičů. Otevřeno bylo i téma hostitelské péče, která byť není v zákoně jasně ukotvená, může dětem s nařízenou ústavní výchovou poskytnout výlučný bezpečný vztah s dospělou osobou mimo zdi ústavních zařízení. Celou konferencí se pak nesla společná myšlenka významu biologické rodiny pro všechny děti vyrůstající mimo ni. Přitom je nezbytné vnímat a zkoumat projevy a vnitřní svět dítěte tak, aby dítě vždy ze strany nás dospělých vnímalo pomoc, podporu a bezpodmínečné přijetí.

Konferenci zahájila **Mgr. Renáta Chytrová**, ředitelka Centra psychologické pomoci, p. o., která celou akci moderovala. Úvodního slova se ujal **Mgr. Stanislav Kopecký**, náměstek hejtmana Moravskoslezského kraje, který zdůraznil důležitost péče o ohrožené děti. Hovořil také o dlouhodobé snaze Moravskoslezského kraje zajistit dětem, které nemohou vyrůstat v biologické rodině, péči pěstounů či osvojitelů a o nutnosti jak odborného, tak zejména lidského přístupu k dětem v ústavních zařízeních. **Mgr. Aleš Neuwirth**, vedoucí odboru sociálních věcí Krajského úřadu MSK, krátce přivítal přítomné a vyjádřil podporu jejich snaze o zlepšování podmínek ohrožených dětí.

Na konferenci, která se opět konala **pod záštitou paní Evy Pavlové**, manželky prezidenta ČR, nás paní Eva Pavlová pozdravila alespoň na dálku. Ve své zdravici hovořila o důležitosti podpory dětí vyrůstající mimo biologickou rodinu. Krátce zmínila i projekt Klíč ke světu, nad nímž má záštitu. Projekt, který na území Moravskoslezského kraje realizuje Svaz průmyslu a dopravy, podporuje děti z dětských domovů v jejich studijním a profesním směřování.

V dopoledním bloku vystoupil právník a speciální pedagog **Mgr. Štěpán Jílka**, který aktuálně působí na MŠMT jako ombudsman pro ústavní a ochrannou výchovu, kde se zabývá stížnostmi dětí a zaměstnanců ústavních zařízení a pracuje na systémových a legislativních změnách v oblasti ústavní péče. Ve svém příspěvku „*Státní děti – kdy, jak a proč (ne)funguje systém ústavní péče o ohrožené děti a co s tím?*“ hovořil o dětech, které vyrůstají v zařízeních ústavní a ochranné výchovy, s jakými problémy se potýkají a co potřebují. Velmi výstižně poukázal na nutnost nepohlížet na tyto děti jako na „problémy“, ale ke každému dítěti přistupovat individuálně a citlivě nejen s ohledem na aktuální situaci, ale zejména s ohledem na jeho životní historii. Na nutnost vidět za projevy dítěte volání o pomoc, o pozornost, o náklonnost, o fyzický kontakt, zkrátka o věci, které nám mohou připadat obvyklé, ale mnoha dětem se jich ještě nedostalo. Dále představil možné přínosy a rizika ústavní péče a na konkrétních příkladech z praxe poukázal na způsob, jakým ústavní péči v systému obvykle využíváme. P. Štěpán Jílka představil ústavní péči jako legitimní nástroj řešení situace ohroženého dítěte a jeho rodiny, kterým lze zachránit, ale i nenávratně zranit. Vedle limitů ústavní péče příspěvek poukázal i na její potenciál a konkrétní návrhy, jak jej do budoucna využít.

Následoval příspěvek **Mgr. et Mgr. Hany Čiberové**, která od roku 2019 působí jako opatrovnická soudkyně a ve své praxi se snaží aplikovat znalosti a zkušenosti z obou oborů, které vystudovala (právo a sociální práce) a podporovat interdisciplinární spolupráci. Ve svém příspěvku „*Dilemata při posuzování nejlepšího zájmu dítěte v rámci soudního řízení o pěstounské péči*“ představila opatrovnická řízení v oblasti pěstounské péče, a to od samotného odebrání dítěte z biologické rodiny, svěření dítěte do pěstounské péče či PP na přechodnou dobu, rozšíření práv pěstounů, stanovení vyživovací povinnosti biologických rodičů či úpravu jejich styku s dítětem, až po jeho navrácení zpět do biologické rodiny. Upozornila, že předním hlediskem při všech těchto činnostech musí být nejlepší zájem dítěte. Zároveň to vyžaduje pečlivé zvážení zásahů do jednotlivých práv všech účastníků – na jedné straně rodičů a jejich práva být se svým dítětem, na druhé straně pak práv dítěte jako znát své rodiče nebo práva na zajištění péče či na tělesný, duševní, mravní a sociální rozvoj. Se všemi těmito okolnostmi a s tím spojenými dilematy se pak soudce musí při svém rozhodování vypořádat.

Dopolední blok zakončili **Mgr. Ondřej Bouša** a **Mgr. Hana Boudová**, psychologové z Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí, se svým příspěvkem „*Biologické kořeny – praxe na ÚMPOD*“. V něm představili teoretická východiska, ze kterých vyplývá, jaké informace mají děti osvojené do nebo ze zahraničí právo znát o své původní rodině, a zároveň jaké informace mohou získat členové biologické rodiny o adoptovaných dětech. V hlavní části příspěvku se zaměřili na praktické zkušenosti, jak tato práva úřad naplňuje a jaké postupy při tom využívá. P. Boudová představila kazuistiku dvou dětí adoptovaných do rodiny na Islandu, postupnou „detektivní práci“ na základě přání dětí získat alespoň fotografii biologické mámy. Popisovala cestu od hledání rodičů, přes získávání informací až po dopisy a následně i fotografie mezi oběma rodinami. Záměrem bylo upozornit na práva osvojených dětí znát svůj původ, právo znát svou identitu, nikoliv navázat hluboký vztah, ale mít zodpovězené otázky a zaplnit tak „díru“ v identitě adoptovaného.

Odpolední blok zahájila svým příspěvkem „*Opomíjená příležitost hostitelské péče*“ **PhDr. Mgr. Lucie Myšková, Ph.D.**, klinická psycholožka, kterou doplnila **Mgr. Ing. Dana Lipová**, socioložka a ředitelka Nadace Sirius. Příspěvek se věnoval tématu hostitelské péče, tomu, co je hostitelská péče, proč a pro koho ji potřebujeme, kdo a za jakých podmínek ji může poskytovat, jaké jsou přínosy a rizika této formy podpory dětí vyrůstajících v zařízeních ústavní výchovy. Lucie Myšková představila výzkumy a studie zkoumající význam vztahové osoby pro děti, hovořila o pozitivních dopadech hostitelské péče na tyto děti a jejich život za zdi ústavních zařízení. Představeny byly výstupy práce mezioborové pracovní skupiny MŠMT, která připravuje koncepční doporučení pro uchopení hostitelské péče. Cílem je sjednotit postup, a to jak ze strany OSPOD, tak i samotných zařízení a doprovázejících neziskových organizací, případně dalších zapojených subjektů.

Konferenci svým příspěvkem „*Kontakty dětí v pěstounské péči s osobami jim blízkými*“ zakončily **Mgr. Ivana Gocalová**, sociální pracovnice a metodička sociální práce z Centra psychologické pomoci, p. o. a **Mgr. Anna Lazecká**, sociální pracovnice a ředitelka doprovázející organizace Sdružení pěstounů Polárka, z.s. Ve svém příspěvku se věnovaly kontaktům dětí v pěstounské péči s osobami jim blízkými. Zdůraznily, že podpora kontaktů dětí v pěstounské péči s osobami blízkými není soustředěná pouze na osobní setkávání, ale probíhá na základě komplexního vyhodnocení situace dítěte. Důležité je sladění všech aktérů (dítěte, osoby blízké, pěstouna) tak, aby byly kontakty pro dítě bezpečné a smysluplné. Vyzdvihly význam odborné práce s cílem psychické stabilizace dítěte, práce na identitě a životním příběhu dítěte, na vnitřním přijetí pěstounů důležitosti biologické rodiny pro dítě. To vše bylo propojeno dvěma kazuistikami. V první byla popsána spolupráce při realizaci prvního setkání chlapce v pěstounské péči s mámou, jež bydlí v zahraničí, a ve druhé o společné setkání přechodných pěstounů, budoucích zprostředkovaných pěstounů, dítěte a jeho biologické rodiny.

V průběhu konference jste měli možnost v předzáhlí shlédnout výstavu „**Hrdinou proti své vůli**“. Tvoří ji 14 fotek Petera Vargy z natáčení filmu Američanka (režisér Viktor Tauš) o dívce, která vyrůstala v ústavních zařízeních v době socialismu. Fotky jsou doplněné o autentické příběhy, útržky ze života a prožívání skutečných dětí/mladých dospělých, kteří strávili část svého života v dětském domově. Dne **1. 12. 2025** od 16:00 pak proběhne vernisáž výstavy v GALERII STUDENT v Stage City Campus Ostravské univerzity na adrese Moravská Ostrava 3397, kde bude k vidění až do 19. 12. 2025.

Těší nás, že konference stejně jako v minulých letech přilákala odborníky z řad doprovázejících organizací, institucí a neziskových organizací zaměřujících se na práci s ohroženými dětmi, školských zařízení i studenty sociálních oborů a pěstounů, kterých se celkem zúčastnilo 105. Ti všichni svojí účastí potvrzují zájem na zkvalitňování práce s ohroženými dětmi a jejich rodinami. Těmto všem tak patří velký dík, neboť bez nich to nejde a nepůjde.

Za organizační tým konference, Mgr. Ivana Gocalová a Mgr. Pavla Poláková